

ZAGADNIENIA PRZEDSZKOLNE

MIESIĘCZNIK

CENTRALNY ORGAN
ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA PRZEDSZKOLI W POLSCE

Pierwszy ogólnokrajowy Zjazd Związku Naucz. Przedszkoli.

MOTTO.

*Hen, poza nami
myśl ponura!
przed nami —
niema zwątpień twierdz !..*

Zarząd Główny rozpoczął przygotowania wstępne do zwołania pierwszego ogólnokrajowego zjazdu członków Zw. N. Przedszkoli w Polsce.

Kto zna warunki, w jakich powstawała i pracowała nasza organizacja, kto zna warunki, w jakich pracuje nauczycielstwo przedszkoli, kto wie, jakie jest zainteresowanie się społeczeństwa i czynników miarodajnych wychowaniem przedszkolnem w Polsce, ten niewątpliwie uchyli czoło przed ogromem pracy, jaką wykonał Zarząd Główny, by stworzyć organizację i zainteresować społeczeństwo sprawą wychowania przedszkolnego.

Pierwszy ogólnokrajowy Zjazd Naucz. Przedszkoli da możliwość wypowiedzenia się głośno, otwarcie nauczycielstwu przedszkoli z całej Polski.

Zjazd zwołany przez naszą organizację — będzie pierwszym fachowym Zjazdem w Polsce.

Będzie to pierwszy zjazd, na którym czynne nauczycielstwo przedszkoli będzie mogło swobodnie i fachowo mówić o potrzebach wychowania przedszkolnego i o swych własnych potrzebach zawodowych.

Takiego zjazdu w Polsce jeszcze nie było nigdy: ani w okresie przedrozbiorowym, ani po odzyskaniu niepodległości.

Odbywały się wprawdzie i odbywają różne konferencje okręgowe z różnego typu „instruktorami”, przedstawicielami takich czy innych organizacyj społecznych, a nawet politycznych; oprócz tego urządzone są przez różne osobistości zjazdy w postaci „kursów dokształcających” które, nawiasem mówiąc, dotychczas w niczem nie poprawiły stanowiska społecznego nauczycielstwa przedszkoli, lecz zjazdu zwołanego z inicjatywy samego nauczycielstwa, zjazdu na którym wypowiadaliby się fachowcy, a nie zaproszeni prelegenci zawodowi „gadacze” od wszystkiego — takiego zjazdu jeszcze nie było.

Odbywały się wprawdzie i zjazdy pedagogiczne, na których poruszano sprawę wychowania przedszkolnego, lecz sprawy te przeważnie zawsze omawiane były bez udziału nauczycielstwa i wobec tego powziętym uchwałom nie nadawano nigdy dalszego biegu.

To też zjazd, który zwoła Związek Naucz. Przedszkoli w Polsce, będzie miał specjalnie doniosłe znaczenie dla wychowania przedszkolnego i niewątpliwie zwróci na siebie uwagę wszystkich pedagogów i czynników zainteresowanych oświatą w Polsce.

Zjazd musi być przygotowany starannie, musi wypaść imponująco i być brzemienny w doniosłe uchwały.

Nie wolno nikomu z naszych członków, nikomu z nauczycielstwa przedszkoli uchylić się od wzięcia czynnego udziału w tym zjeździe.

Obowiązkiem każdego z nas jest rozpocząć natychmiast pracę przygotowawczą do zjazdu: musimy skrętnie zebrać wszystkie doświadczenia z długoletniej pracy naszej w przedszkolach, musimy zanotować wszystkie trudności, z jakimi się spotykaliśmy w swej pracy dotychczasowej, musimy wiedzieć, jak należy zreformować dotychczasowy system pracy w przedszkolu i jak winien wyglądać ustrój wychowania przedszkolnego w Polsce, by spełnił swoje zadanie w stosunku do obywateli i do potrzeb kraju. Z takim zapasem materiału musi przyjechać do Warszawy na Zjazd każdy, komu zależy na rozwoju wychowania przedszkolnego, komu leży dobro kraju na względzie, kto przywiązany jest i ceni swoją zawodową organizację — Związek Naucz. Przedszkoli w Polsce.

Lecz w zorganizowaniu zjazdu napotykamy na wiele trudności, jedną z nich — to słabe podstawy finansowe naszej organizacji, gdyż jest ona jeszcze zbyt młodą i pracuje w tak trudnych warunkach

finansowych, że nie będzie miała możliwości pokrycia wszystkich kosztów, związanych ze zjazdem. Nie możemy również obarczać kosztami podróży i pobytu w Warszawie naszych członków, gdyż niejeden musiałby z przybycia na zjazd zrezygnować, ponieważ każdemu jest wiadomym fakt, że żadna grupa pracowników nie jest tak lichy wyposażoną jak nauczycielstwo przedszkoli.

To też jest rzeczą pożądaną i konieczną, by wszyscy członkowie i zarządy Ognisk przystąpiły już dzisiaj do tworzenia funduszu zjazdowego, przez urządzenie różnych imprez dochodowych.

Na zjeździe w Warszawie nie może zabraknąć żadnego naszego członka, powinno się na nim znaleźć również i całe czynne nauczycielstwo, gdyż tylko wtedy zjazd będzie wyrazem woli ogółu.

Dlatego też wszystkie te trudności musimy pokonać i w imię spełnienia obowiązku przystąpić niezwłocznie do podjęcia prac przygotowawczych do zjazdu.

REALIZACJA POSTULATÓW ZWIĄZKU ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 czerwca 1929 r.

w sprawie organizacji państwowych seminarjów ochroniarskich.

(Statut organizacji państwowych seminarjów ochroniarskich).

Na podstawie art. 1 i 10 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. Urz. Rz. P. Nr. 50 poz. 304) zarządzam co następuje:

I. ORGANIZACJA.

§ 1. Celem państwowych seminarjów jest kształcenie zawodowe kandydatek na wychowawczynie w ochronkach.

§ 2. Państwowe seminarja ochroniarskie podlegają właściwemu kuratorowi Okręgu Szkolnego.

§ 3. Nauka w państwowych seminarjach ochroniarskich trwa 3 lata.

§ 4. Państwowe seminarjum ochroniarskie posiada z reguły dwuoddziałową ochronkę dla ćwiczeń praktycznych uczennic seminarjum.

§ 5. Państwowe seminarjum ochroniarskie posiada z reguły boisko, przeznaczone do zabaw i gier ruchowych uczennic seminarjum i dzieci z ochronki oraz ogród dla celów wychowawczych.

§ 6. Liczba uczennic na poszczególnych kursach państwowego seminarjum ochroniarskiego nie może przekraczać 40.

§ 7. Kierownictwo państwowego seminarjum ochroniarskiego sprawuje przełożona przy współudziale Rady Pedagogicznej.

§ 8. W skład Rady Pedagogicznej wchodzi, oprócz przełożonej seminarjum, wszyscy nauczyciele poszczególnych przedmiotów, lekarz szkolny, a także wychowawczynie pracujące w ochronce.

§ 9. Przełożoną i nauczycielami państwowych seminarjów ochroniarskich będą mianowane osoby, posiadające kwalifikacje nauczycielskie, przewidziane dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

Mianowanie przełożonej i nauczycieli odbywa się w trybie przepisany dla nauczycieli seminarjów nauczycielskich.

II. UCZENNICE.

§ 10. Od uczennic, wstępujących na kurs I państwowego seminarjum ochroniarskiego, wymaga się ukończenia 14, a nieprzekroczenia 18 lat życia w danym roku kalendarzowym; przyjmowanie kandydatek starszych jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem Kuratorjum na wniosek Rady Pedagogicznej.

Szczegółowe przepisy przyjmowania uczennic do państwowego seminarjum ochroniarskiego ustali osobny regulamin.

III. PROGRAM I ORGANIZACJA NAUKI.

§ 11. W zakres programu nauki w państwowych seminarjach ochroniarskich wchodzi następujące przedmioty: religia, język polski, nauka o Polsce, arytmetyka z geometrią, przyrodoznawstwo, przedmioty pedagogiczne, ćwiczenia cielesne, śpiew, rysunki i roboty ręczne.

Za zezwoleniem kuratora Okręgu Szkolnego mogą być wprowadzone przedmioty nadobowiązkowe.

Liczbę godzin, przeznaczonych na naukę poszczególnych przedmiotów oraz ogólny zakres programu nauki w państwowych seminarjach ochroniarskich ustali Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oddzielnem zarządzeniem.

§ 12 W ochronce dla ćwiczeń praktycznych uczennic seminarjum ochroniarskiego obowiązuje program zajęć przepisany dla ochronek przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 13. Wyboru podręczników do nauki w państwowym seminarjum ochroniarskim dokonywa Rada Pedagogiczna z pośród podręczników, dozwolonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 14. Rok szkolny w państwowem seminarjum ochroniarskiem dzieli się na okresy, obowiązujące w państwowych seminarjach nauczycielskich.

W sprawie przerw i feryj świątecznych państwowe seminarja ochroniarskie podlegają przepisom, ustanowionym dla szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

IV. O EGZAMINIE KOŃCOWYM.

§ 15. Po ukończeniu nauki w państwowem seminarjum ochroniarskiem zdaje kandydatka egzamin końcowy.

Egzaminy dla eksternistek obejmują zakres programu, obowiązującego w państwowych seminarjach ochroniarskich.

Szczegółowy sposób przeprowadzania tych egzaminów ustali oddzielny regulamin.

V. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE.

§ 16. Od 1 września 1929 r. państwowe seminarja ochroniarskie dwuletnie przekształcą się na trzyletnie zgodnie z postanowieniem niniejszego zarządzenia (§ 3).

§ 17. Od 1 września 1929 r. kursy wstępne istniejące przy państwowych seminarjach ochroniarskich uznaje się, zgodnie z postanowieniem niniejszego zarządzenia, za kursy I, dotychczasowe kursy I i II za II i III.

§ 18. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1929 r. i znosi poprzednie zarządzenie w tym przedmiocie.

Warszawa, dnia 30 czerwca 1929 r. (Nr. II. 14165/29).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) Sł. Czerwiński.

Program seminarjów dla nauczycielek przedszkoli.

(C. d.).

Nauka o Polsce.

KURS I.

2 godziny tygodniowo.

Porównanie Europy wschodniej i zachodniej pod względem ukształtowania poziomego i pionowego. Położenie Polski na pomoście między m. Bałtyckiem a Czarnem i między Karpatami a Bałtykiem.

Budowa pionowa Polski w porównaniu ze wschodem i zachodem Europy. Kierunek działu wodnego. Rzeki Bałtyku i m. Czarnego.

Charakterystyka poszczególnych krain fizycznych Polski.

Analiza granic Polski: długość granic wogóle, długość granicy morskiej i lądowej. Stosunki polityczne z sąsiadami. Graniczne rzeki, góry, jeziora. Rozciągłość Polski z pn. na płd. w stopniach i kilometrach. Różnica w czasie między wschodnią a zachodnią częścią Polski. Czas obowiązujący w Polsce. Obszar Polski w porównaniu z innymi państwami Europy. Podział administracyjny.

Zestawienie danych klimatycznych z poznanych części Polski, porównanie z cechami klimatu wschodniej i zachodniej Europy — wnioski o charakterze naszego klimatu.

Sieć rzeczna, charakter działów wodnych. Wisła i jej połączenia z innymi systematami na zachodzie i wschodzie. Sieć rzeczna — jako czynnik łączący poszczególne ziemie. Wylewy rzek, regulacja rzek.

Rozmieszczenie jezior w Polsce, osadnictwo nad jeziorami. Jeziora jako czynnik krajobrazu. Błota. Obronne znaczenie bagien. Wpływ bagien na komunikację i osadnictwo.

Zalesienie dawniej i obecnie. Przyczyny małej ilości lasów w niektórych dzielnicach Polski. Puszcze i ich charakter. Rezerваты. Gatunki drzew w Polsce. Zasięg ważniejszych naszych drzew. Stepy w Polsce dawniej i obecnie. Osobliwe rośliny i zwierzęta. Liga Obrony Przyrody. Rola młodzieży w tej dziedzinie.

Stan rolnictwa w różnych częściach Polski w związku z glebą i uprawą ziemi. Przemysł rolniczy i drzewny.

Zastosowanie węgla kamiennego, brunatnego i torfu. Znaczenie węgla w związku z rozwojem przemysłu. Pokłady węgla i torfu w Polsce. Zasoby i produkcja węgla w porównaniu z innymi państwami na kuli ziemskiej. Wywóz węgla. Zasoby i rozmieszczenie rud. Ośrodki przemysłu żelaznego i cynkowego. Produkty otrzymywane z ropy naftowej. Sposoby otrzymywania soli kuchennej. Zastosowanie wapienia i piaskowców. Łomy i obróbka marmurów. Krótki rys rozwoju górnictwa u nas. Praca w kopalniach i fabrykach.

Okręgi przemysłowe, warunki ich powstania i rozwoju. Wymiana produktów między dzielnicami. Produkty wywozu i przywozu. Nasze stosunki gospodarcze z sąsiadami i innymi państwami. Krótkie przypomnienie ważniejszych państw w Europie.

Drogi i środki komunikacji dawniej i obecnie. Gęstość dróg kolejowych u nas i w innych państwach Europy.

Ludność Polski. Ilość Polaków i innych narodowości. Rozmieszczenie Polaków w zestawieniu z naszą siecią rzeczną. Polacy poza granicami Polski. Ludność miejska i wiejska. Nasza wieś. Chata w związku z materiałem budowlanym. Zestawienie znanych już typów chat. Wytwórczość ludowa: kilimy, ceramika, wyroby z drzewa i t. p. Konieczność zakładania muzeów etnograficznych. Muzea stołeczne i regionalne. Ważniejsze zabytki architektury. Ochrona zabytków. Towarzystwa i instytucje, rozciągające opiekę nad zabytkami i dziełami sztuki. Rola młodzieży w tym kierunku.

Ilość analfabetów w Polsce. Środki zmierzające do podniesienia oświaty i kultury.

U W A G A.

Miasto i okolicę najbliższą należy poznać na podstawie wycieczek. W części szczegółowej należy dać jak najgłębsze zrozumienie i wycucie krajobrazu przez odpowiedni dobór ilustracji.

Przy każdej sposobności trzeba się odwoływać do wiadomości uczennicy z zakresu geografii fizycznej i w miarę możliwości pogłębiać je i uzupełniać.

Szczególniejszą uwagę zwrócić należy na stosunki etnograficzne, jak: sposób zabudowania wsi, charakter chat łącznie z materiałem, ubiór, zdobnictwo, pieśni, gwara. Oprzeć się można na odpowiedniej lekturze, ilustracjach, zwiedzaniu muzeów. Pożądanem jest porozumienie z nauczycielstwem jęz. polskiego rysunku, robót, śpiewu.

KURS II.

2 godziny tygodniowo.

Terytorjum i granice państwa polskiego w historycznym rozwoju.

I. okres kształtowania się państwa.

II. „ potęgi mocarstwowej i ekspansji

III. „ kurczenia się potęgi i terytorjum.

Kształtowanie się ustroju państwowego i stosunków społecznych.

A) Ustrój:

I. okres nieograniczonej władzy monarchy

II. „ parlamentaryzmu (geneza, rozwój, przerost).

III. „ reform w XVIII st.

B) Warstwy społeczne, ich powstawanie, ich rola w państwie, prawa i obowiązki:

I. okres równowagi stanów

II. „ zachwiania równowagi i egoizmu stanowego

III. „ reform społecznych w XVIII st.

Prądy kulturalne w Polsce. Człowiek w świetle kultury materialnej i duchowej w okresach:

I. średniowiecza

II. humanizmu

III. reakcji

IV. oświecenia.

Przyczyny upadku państwa polskiego (zewnątrzne i wewnętrzne).

Sprawa polska po rozbiorach. Dążenia do odbudowania państwa.

I. okres od rozbiorów do 1807 r.

II. „ księstwo warszawskie

III. „ od kongresu wiedeńskiego do klęski powstania 63 roku.

IV. „ na przełomie XIX i XX st. (stosunek państw zaborczych, stosunek Europy; kierunki myśli politycznej i społecznej w Polsce).

KURS III.

2 godziny tygodniowo.

Powstanie państwa polskiego (na tle wielkiej wojny i sprawy polskiej w tym czasie).

Najpilniejsze zadania tworzącego się państwa (granice, jednoczenie wewnętrzne, organizacja).

Ustalanie granic przez wojny, traktaty, plebiscyty.

Kształt i granice państwa polskiego w związku z politycznymi i gospodarczymi stosunkami sąsiedzkimi. (Skład narodowościowy i wyznaniowy ludności w poszczególnych częściach kraju).

Struktura społeczna.

Użycie ziemi. Stan posiadania. Własność wielka i mała. Reforma rolna. Wydajność ziemi w związku z urodzajnością gleby i uprawą ziemi. Porównanie z innymi państwami. Sposoby podniesienia kultury rolnej. Stan zalesienia. Racjonalna gospodarka leśna.

Warunki rozwoju przemysłu. Rodzaje przemysłu. Ważniejsze ośrodki górnicze i przemysłowe. Ilość ludzi zajętych w różnych gałęziach przemysłu. Potrzeba ochrony pracy.

Emigracja i jej przyczyny przed wojną i obecnie. Opieka nad emigracją. Eksport i import. Bilans handlowy. Udział Polski w produkcji świata (wykresy). Nasze stosunki handlowe z różnymi państwami.

Znaczenie dróg komunikacyjnych wodnych i lądowych w różnych dziedzinach życia. Stan dróg komunikacyjnych po wojnie. Wyniki pracy w tej dziedzinie i postulaty na przyszłość. Konieczność powiązania różnych dzielnic z Bałtykiem. Rola Bałtyku w rozwoju gospodarczym i kulturalnym Polski.

Stosunki polityczne z innymi państwami. Liga Narodów.

Prace nad ustaleniem ustroju państwa (Naczelnik Państwa, Sejm ustawodawczy, uchwalenie konstytucji, poprawki z 1926 roku).

Ustrój państwa polskiego.

Władza ustawodawcza (skład, sposób tworzenia, zakres działania, sposób uchwalania ustaw, sprawy budżetowe, różnica między sejmem i senatem, kadencja, kontrola działalności rządu).

Władza wykonawcza (Prezydent, Rada Ministrów. Zakres działania poszczególnych ministerstw ze specjalnem uwzględnieniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Odpowiedzialność rządu i poszczególnych ministrów).

Władza sądowa. Rodzaje sądów. Niezależność sądów.

Administracja państwowa. (Jej organy, zakres działalności).

Samorządy. (Poszczególne stopnie samorządów terytorjalnych, zakres ich działalności. Samorząd gospodarczy. Znaczenie samorządów.

Obowiązki obywatelskie. Ich wychowawcze znaczenie.

Prawa obywatelskie. (Zasada równości. Swobody osobiste, wyznaniowe, narodowościowe i gospodarcze. Ochrona pracy. Prawa polityczne. Prawa ochrony dziecka. Ważniejsze organizacje społeczne, towarzystwa i instytucje o charakterze kulturalnym i naukowym. Praca oświatowa.

Zreasumowanie dotychczasowego dorobku państwa i społeczeństwa polskiego w dziedzinie kultury materialnej i duchowej. Znaczenie Polski w życiu międzynarodowym.

Nr R. 480 29.

Ś p i e w.

KURS I.

3 godziny tygodniowo.

Ćwiczenia: Wymowy, oddechowo - głosowe, rytmiczne, rytmiczno - śpiewne, słuchowe, pamięciowe, solfeż jednogłosowy, dyktando rytmiczne i dźwiękowe. Ćwiczenia piśmienne teoretyczne.

Piosenki dziecięce i różne inne jedno - i dwugłosowe z nut (łatwiejsze) i ze słuchu (trudniejsze).

Teorja oparta na praktyce: wartości nut i pauz do ćwierć nuty z kropką, triola, przedtakt, znaki chromatyczne, gamy C, G, i F dur; trójdźwięki, I, IV i V stopnia; odległości do tercji włącznie.

KURS II.

2 godziny tygodniowo.

Ćwiczenia: jak na kursie I w trudniejszych kombinacjach i obszerniejszej skali głosowej, solfeż dwugłosowy, dyktando łatwych melodyj C dur; zastosowanie kamertonu.

Piosenki i pieśni: jak na kursie I.

Teorja oparta na praktyce: wartości nut i pauz do ósemki z kropką i sześćnastek włącznie, synkopa pół i ćwierć nutowa, dalsze gamy dur, gama chromatyczna, odległości do oktawy, klucz basowy.

Metodyka nauczania śpiewu w ochronce, wiadomości o głosie dziecięcym i piosenkach dla wieku przedszkolnego.

KURS III.

2 godziny tygodniowo.

Ćwiczenia: jak na kursie II, transpozycja.

Teorja oparta na praktyce: powtórzenie programu kursu I i II-go, pojęcie o gamie i tonacji minorowej, trójdźwięk wielki i mały.

Piosenki, pieśni: jak na kursie II.

Metodyka nauczanie śpiewu w ochronce, wiadomości o piosence dziecięcej, sposobach jej nauczania, analiza piosenek, literatura metodyczna.

KURS I, II i III.

Gra na fortepianie (obowiązkowe lekcje grupowe i indywidualne); śpiew chórally, kilkugłosowy dla kursów I, II i III wspólnie.

Dział organizacyjny.

PLENARNE POSIEDZENIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO.

W dniu 5 czerwca odbyło się plenarne posiedzenie Zarządu Głównego przy współudziale przewodniczących Sekcyj: pedagogicznej, kredytu towarowego, kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, biura pośrednictwa pracy i redakcji „Zagadnień Przedszkolnych”.

Obszerne sprawozdanie z działalności Wydziału Wykonawczego dał prezes Zarz. Gł. Kol. Lewandowski. Sprawozdanie uzupełnione zostało szczegółowymi sprawozdaniami z poszczególnych sekcji. Dyskusja nad sprawozdaniem dała wiele cennego materiału dla dalszych prac organizacyjnych. Zarz. Gł. po przyjęciu szeregu wniosków natury finansowej, organizacyjnej i pedagogicznej, uchwalił jednogłośnie wotum zaufania dla Wydziału Wykonawczego za dotychczasową pracę, upoważniając go do dalszej akcji w tym kierunku.

OSTRZEŻENIE.

W dniu 19 lutego 1930 r. Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Przedszkoli na mocy par. 17 i 19 statutu postanowił pozbawić prawa ponownego przyjęcia do Związku i wpisać do specjalnej księgi (par. 11 statutu) p. Jadwigę Różycką, która pełniąc obowiązki członka Zarządu nie wyliczyła się z powierzonych jej pieniędzy i mimo wielokrotnych wezwań ze strony Zarządu kategorycznie odmówiła wpłacenia tej sumy.

Podobnież brat p. Różyckiej korzystając, dzięki jej poparciu, z lokalu Związku w roku ubiegłym pozostał dłużnym Związkowi zł. 90, których mimo kilkakrotnych wezwań dotychczas nie uiścił.

Podając powyższe do wiadomości Zarządów Ognisk ostrzegamy, że p. Jadwiga Różycka nie może być przyjętą na członka do żadnego Ogniska.

KILKA SŁÓW O BIBLIOTECĘ OGNISKA WARSZAWSKIEGO.

Przy Ognisku Warszawskiem Zw. N. P. istnieje biblioteka mająca obszerny i bogaty dział pedagogiczny.

W dziale tym jest wiele cennych dzieł traktujących o najnowszych kierunkach i prądach w wychowaniu i nauczaniu.

Częstokroć spotykaliśmy się z faktem, że członkom naszego Związku były potrzebne „takie, czy inne” dzieła z zakresu pedagogiki, metodyki, czy dydaktyki, koleżanka „martwiła się”, skąd je zdobyć, a nie pomyślała o tem, że może znaleźć je w bibliotece związkowej.

Aby przyjść z pomocą koleżankom, podajemy obecnie częściowo spis dzieł pedagogicznych, które posiadamy w bibliotece, dalszy ciąg spisu dzieł umieszczając będziemy w następnych numerach w miarę możliwości i miejsca.

Psychologia dziecka cz. I	— Bieder.
Psychologia dziecka cz. II	— „
Szkice pedagogiczne	— Karpowicz.
Pojęcia nowoczesne o dzieciach cz. I	— Binet.
„ „ „ cz. II	— „
Psychoanaliza w szkole	— E. H. Grecu.
Szkoły nowego typu	— Cantou.
Psychologia dziecięctwa	— W. Zienkowski.
Szkoła na miarę	— Ed. Claparède.
Mowa i myślenie u dziecka	— Dr. Jan Piaget.
Zasady wychowania	— Moszczeńska.
Praktyczny przewodnik wychowania	— Wernic.
Wyształcenie według planu Daltońskiego	— H. Parkhurst.

Szkoła i charakter	— Foerster.
Ogólne zasady wychowania	— Szycówna.
Kształcenie woli	— Payot.
Kształcenie postępowania	— Dr. J. Saxby.
Wychowanie dziecka do lat 6.	— Mason.
Domy dziecięce	— Montessori.
Wady charakteru dziecięcego	— Scholtz.
Jak kochać dzieci	— Korczak.
Nauka o dziecku	— Dąbrowski.
Stulecie dziecka	— Ellen Key.
Dzieci źle wychowane	— Nikolay.
Logika dziecka	— Queyrat.
Pogańki moralne	— Gould.
Gry i zabawy	— Puffke.
Dziecięce gry	— Queyrat.
Nauka o rzeczach	— Murché.
Nauczanie wierszy	— Gnoińska.
Idea wychowania przedszkolnego	— Schätzel.
Kilka słów o metodzie freblowskiej	— Lipska-Librachowa.

Z DZIAŁALNOŚCI OGNISK.

Wilno.

W miesiącu marcu w Wilnie odbyło się walne zebranie członków Ogniska wileńskiego. Po odczytaniu sprawozdań: kasowego i z działalności Ogniska przystąpiono do wyboru Zarządu Ogniska. Wybrano jako przewodniczącą kol. Osiecką, jako członków zarządu Kol. Kol. Szulżankę, Bohdziewiczównę, Jarmułowiczównę i Gieczewską.

W skład Komisji rewizyjnej na miejsce kol. Gieczewskiej i Maciewiczowej Marji weszły kol. Dubrawska i Paluszkiewiczówna.

W dalszym ciągu omawiano jeszcze sprawy: działalności sekcji pedagogicznej i polonistycznej do końca roku szkolnego.

W wolnych wnioskach omówiono sprawę zapisów na kurs zorganizowany przez Towarzystwo Wychowania Przedszkolnego.

Królewska - Huta.

Odbyło się tu doroczne sprawozdawcze zebranie członków ogniska Zw. Naucz. Przedszkoli, na którym omówiono cały szereg spraw organizacyjnych i wybrano zarząd Ogniska. Do zarządu ogniska weszły kol. Wrześniewska—Choczajowa, jako przewodnicząca; kol. Tomulówna, jako wiceprzewodnicząca; kol. Dylska—sekretarz, Swieżanka—zastępca sekretarza, Gettinger — skarbniczka, Stocka — zastępca skarbniczki.

W skład Komisji Rewizyjnej weszły koleżanki: Budzikówna i Sze-
fówna.

Od Redakcji.

Redakcja „Zagadnień Przedszkolnych” przypomina Szanownym
Członkom i PP. Prenumeratorom, że nr. 10 (czerwcowy) jest ostatnim
numerem w roku szkolnym 1929/30. Przez letnie miesiące (lipiec —
sierpień) pismo nasze wychodzić nie będzie.

Pierwszy n-r powakacyjny ukaże się w początku września r. b.

Zebranie Ogniska pruszkowskiego.

W dniu 4 czerwca odbyło się ogólne zebranie ogniska prusz-
kowskiego. Sprawy organizacyjne referował prezes Zarz. Gł. Kol. Le-
wandowski. Następnie wybrano Zarząd ogniska w osobach: kol. Ni-
dzińska — przewodnicząca, Grabowska — wice przewodnicząca, Szyn-
dlerówna — sekretarka, Widlicka — zastępczyni sekretarki, Aksami-
tówna — skarbniczka.

Na fundusz prasowy.

W dalszym ciągu na fundusz prasowy wpłynęły następujące sumy:
kol. Roman Tomczak zł. 100.

Ognisko w Królewskiej — Hucie zł. 68.

Ognisko warszawskie za I półrocze 1930 r. zł. 216.

Komunikat Kasy P. O.

Członkowie Kasy Pożyczkowo - Oszczędnościowej proszeni są
o składanie książeczek oszczędnościowych w kancelarii Związku do
dnia 30 czerwca w celu wpisania oszczędności za I półrocze 1930 r.

Kancelaria czynna jest codziennie od godz. 6 — 9 wieczór.

Dział pedagogiczny.

ZAJĘCIA W PRZEDSZKOLU NA M-C CZERWIEC.

Miesiąc czerwiec obfitujący w ogromną ilość młodych jarzyn
daje nam możliwość zapoznania z nimi dzieci.

Pogadankę nawiązujemy do poprzednich (patrz pogadanki na
m-c maj Nr. 9 „Zagadnień Przedszkolnych”).

Ostatnio była mowa o żabie i jaskółce, wspominaliśmy o poży-
teczności ich ze względu na tępienie owadów. Dzieci same muszą
skonstatować, że owady te są szkodliwe i dlaczego, następnie kiedy

już dzieci dojdą do wniosku, że owady niszczą rośliny, przechodzimy do roślin pożytecznych.

Jako temat na początek weźmiemy rośliny o korzeniach jadalnych, a więc rzodkiew, marchew, pietruszkę i burak (jeżeli dzieci szybko i dobrze się orientują, możemy też uwzględnić szparagi, rzepę, brukiew).

Pogadanka o rzodkiewce.

Przynosimy dostateczną ilość rzodkiewek, tak, aby każde dziecko otrzymało jedną, oraz torebkę nasion rzodkiewki.

Dzieci oglądają, określają kształt i barwę, miękkość, chropowatość liści, nazywają części rośliny (liście i korzeń) wreszcie kosztują i określają smak.

Należy zbadać, kto widział rzodkiewkę rosnącą na polu, następnie przy pomocy doniczki z ziemią pokazać części nad- i podziemne rzodkiewki. Wreszcie dzieci wyprowadzają wniosek: jadalną jest część podziemna, którą nazywamy korzeniem.

Objaśniamy dzieciom, do czego służy roślinie zgrubiały korzeń. Dalej wysypujemy przyniesione nasiona do naczynia z wodą, aby napęczniały i następnego dnia zasiewamy je.

Jeśli przedszkole nie posiada ogródka, nasionka można zasiać w skrzynce, lub doniczce.

Dzieci obserwują rozwój młodych roślin.

Roboty. — Lepienie rzodkiewki z gliny, lub plasteliny.

Robienie koszyczka do rzodkiewek.

Rysowanie rzodkiewki.

II. Marchew.

Drugą z kolei pogadanką będzie pogadanka o marchwi.

Przeprowadzamy ją analogicznie do poprzedniej, z tą tylko różnicą, że mówimy jeszcze o gotowaniu marchwi na jarzynę i użyciu jej jako przyprawy, oraz o przechowywaniu na zimę. Jednocześnie możemy rozmawiać o pietruszce (użyteczność naci pietruszki, zapoznanie dzieci z nazwą liści — nać).

Roboty i rysunki jak wyżej.

Zajęcie: obieranie i gotowanie marchwi na obiad.

III. Burak (przynajmniej 2 lekcje).

Po ogólnem zapoznaniu dzieci z tą rośliną staramy się pokazać prócz zwykłych czerwonych buraków, burak pastewny oraz cukrowy.

Mówimy krótko o burakach pastewnych poczem przechodzimy do buraków cukrowych.

Fabrykację cukru przechodzimy zależnie od wieku i rozwoju umysłowego dzieci — dokładnie lub też pobieżnie.

Do pogadanki o wyrobie cukru musimy się koniecznie zaopatrzyć w tablice lub przynajmniej rysunki.

RÓŻNE.

Wydział do spraw ogólnych.

Urzędnik magistratu warszawskiego prawie nigdy nie wie „dnia i godziny” kiedy na głowę jego spadnie jakieś „mądre” zarządzenie jego bezpośredniej zwierzchności.

Mieliśmy niedawno wypadek, gdzie chorą kależankę trzymano kilka miesięcy w niepewności, czy przyznana jej będzie emerytura, (10 lat pracy w magistracie i 5 lat prywatnej pracy w przedszkolach), czy nie. Jednem słowem zastanawiano się nad tem, czy w stosunku do tej koleżanki można wykonać uchwały magistratu, zawarte w różnych regulaminach i statutach, czy też da się to obejść. Obecnie tej samej koleżance wypłacił magistrat dodatek mieszkaniowy za rok 1929, a więc za okres, kiedy była jeszcze czynnym urzędnikiem magistratu i ponosiła wszystkie konsekwencje czynnej pracowniczki. Nie wiadomo czemu Wydział do spraw ogólnych magistratu postanowił w tym wypadku zrobić z naszej koleżanki emerytkę już w roku 1929 i wypłacił jej dodatek mieszkaniowy według normy procentowej emerytury. Czyż nie jest to ciekawe z punktu widzenia prawnego? Gdyby koleżankę tę przeniesiono w stan spoczynku w roku 1929 — nie miałyby wogóle praw do emerytury, skoro zaś takie przypuszczenie jest niemożliwe, — zachodzi inny wypadek, mianowicie — opieszałości magistratu, który dodatek mieszkaniowy za rok 1929 wypłaca w roku 1930. Ciekawe więc stosuje się metody: za winy magistratu karze się emerytowanego urzędnika. Narazie zostało tak, że „władza wie lepiej”, jednakże dla pewności zwrócimy się o opinię do majestatu prawa.

Przegląd czasopism.

„MIESIĘCZNIK PEDAGOGICZNY” W tych dniach ukazał się nr. 6—7 (czerwiec—lipiec). „Miesięcznika Pedagogicznego” pisma poświęconego sprawom szkoły powszechnej. Nr. ten zawiera ratykuły: „Jan Kochanowski”—pióra Dyczyńskiego. Obszerny ten artykuł poświęcony jest omówieniu twórczości naszego pierwszego poety Jana Kochanowskiego, z okazji jego czterechsetnej rocznicy urodzin, jaką będziemy obchodzić w roku bieżącym.

„Wpływ zabaw na rozwój dzieci”—Stendiga. Artykuł omawia różne rodzaje i typy zabaw i ich rolę w życiu dziecka jako czynnika biologicznego, fizjologicznego rozwoju dziecka. „Sposób podawania uczniom tematów do samodzielnych ćwiczeń z fizyki i chemii”—Jana Sikory. Całość uzupełniają: Dział Krajoznawczy, Kronika bieżąca. Z ruchu organizacyjnego, Z Czechosłowacji.

„OGNISKO NAUCZYCIELSKIE”. Miesięcznik wydawany przez zarządy okręgów: Lubelskiego, Poleskiego i Wołyńskiego. Zw. Pol. Naucz. Szkół Powsz.

W n-rze 4 r. b. znajdujemy:

„Dzień dumań o Żeromskim w Nałęczowie”—artykuł ten omawia program dnia 6 lutego 1930 r. który był dniem dumań o Żeromskim gromady młodych nauczycieli-społeczników zebranych w Nałęczowie na kursie poświęconym ruchowi młodzieży wiejskiej.

„Znaczenie wychowawcze przedstawień i obchodów szkolnych”,—pióra Jana Meckiera, artykuł ten jest poświęcony jednemu, z szeregu środków, który dodatnio wpływa na ogólne wychowanie dziecka, a mianowicie teatrowi szkolnemu.

Całość numeru uzupełniają jeszcze artykuły: Biblioteka publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Artykuł dyskusyjny. „Jeszcze o szkole powszechnej i średniej”,—Stanisława Komara, i wiele innych ciekawych prac z dziedziny zawodowej i organizacyjnej. „MUZYKA W SZKOLE”, miesięcznik pedagogiczno-muzyczny.

Treść n-ru 5, r. b.

Stanisław Rączka „O uporządkowanie pieśniarstwa polskiego”. Tadeusz Joteyko. „Wychowanie artystyczne”. Ks. Wojciech Orzech „Śpiew kościelny a szkoła” (c. d.) K. Heisig. „Na marginesie ćwiczeń głosowych”. J. Cetner „Najnowsze dzieła prof. O. Szevczika”. Ryta Gnus „Uczenie pieśni ze słuchu” J. Kubicka „O sposobach przeprowadzania przygotowawczych ćwiczeń słuchowych i głosowych”. S. Rejmański „Sprawozdanie z II zjazdu instruktorów śpiewu” Literatura muzyczna do obchodów ku uczczeniu 400-letniej rocznicy urodzin J. Kochanowskiego.” Od Redakcji i Administracji”. i Z życia stowarzyszenia.

„ŻYCIE SZKOLNE”—miesięcznik.

Treść zeszytu 4 r. b.

Stanisław Wiącek. „Laboratoryjny system daltoński” (dokończenie). Roman Szajnerman. „System dydaktyczno-pedagogiczny, Grzegorza Piramowicza” (c. d.). Leopold Kowalski. „W sprawie projektu programu historii w szkołach powszechnych i gimnazjum niższem”. Józef Trzeciak. „Nauczyciel w walce o nową szkołę”.

Nadesłane Książki.

Dr. Ludwika Jeleńska.

SZTUKA WYCHOWANIA.

Nr. 22 „Biblioteki Dziel Pedagogicznych”. Nakładem „Naszej Księgarni” Spółki Akcyjnej Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

Warszawa, ul. Świętokrzyska 18.

Cena zł. 4. 50.

Znana i zasłużona autorka szeroko wśród nauczycielstwa rozpowszechnionej i żarliwie czytanej „Metodyki pierwszych lat nauczania” obdarzyła nas znowu

nową nieprzeciętną książką, która zarówno jak i poprzednia (jeśli nie więcej) będzie rozchwytywana przez tych, którzy umieją cenić dzieła o nieprzemijającej wartości i lubią się w nie wczytywać.

„Sztuka wychowania” — sam tytuł mówi za siebie. Sztuka — a nie nauka, nie teoria. *Sztukę wychowania* powinien posiadać pedagog - wychowawca, bo on problem pedagogiczny zmuszony jest rozwiązywać życiowo, praktycznie w dziecku. Żeby posiadać tę sztukę musi on być artystą, twórcą. Pedagogika zaś, — a więc nauka — to rzecz pedagoga - teoretyka.

Pracę swoją autorka przeznacza nie dla teoretyków tylko dla wychowawców (zarówno w rodzinie jak i w szkole), to też na licznych kartach swej książki hojną dłonią rozsypuje skarby wskazówek i pouczeń praktycznych, chwytła życie na gorącym uczynku, wykazuje na przykładach błędy wychowawców i krzywdy, jakie one dzieciom przynoszą.

A głównym motywem przewodnim książki jest: Niech dziecko dąży do wewnętrznej harmonii, do scalenia — drogą samowychowania.

Tę wewnętrzną siłę organizującą, tę *wolę samowychowania* ma w niem stworzyć pedagog - wychowawca, pedagog - artysta.

Autorka przytacza wiele cytat dawnych i współczesnych myślicieli. Cytaty te dowodzą, że są prawdy wieczne, nie podlegające kruszącej sile czasu.

W przedmowie autorka m. i. pisze: „Nie chodziło mi o teoretyczne zagadnienia, któreby się czytało z większym lub mniejszym zainteresowaniem, lecz chcę, aby książka wyjaśniała, namawiała, pobudzała, kołatała do serc, aby jej otworzono i przyjęto ją, jak bliskiego przyjaciela, z którym się chętnie wielokrotnie obcuje”.

Że życzenie autorki się spełni, o tem wątpić nie należy wobec niezaprzeczanej wysokiej wartości praktycznej jej książki.

PRENUMERATA rocznie zł. 5.00, półrocznie zł. 3.00. Cena pojedynczego numeru gr. 50. Członkowie Związku otrzymują pismo bezpłatnie.

Redakcja i Administracja pisma czynna jest codziennie od godz. 18-ej do 21-ej w lokalu Związku (Marszałkowska 53a m. 24, tel. 196-44). Konto w P.K.O. 16.685.

Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Zagadnień Przedszkolnych” na następujących warunkach: cała strona — 50 zł., $\frac{1}{2}$ strony — 30 zł., $\frac{1}{4}$ strony 20 zł.

Drobne ogłoszenia po 10 gr. za wyraz.

Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Redaguje Komitet.

Redaktor odpowiedzialny i wydawca w imieniu Związku Nauczycielstwa Przedszkole w Polsce — Julian Zarembski.

Druk. Inst. Głuch. i Ociemniałych w Warszawie, Pl. Trzech Krzyży 4-6, tel. 446-62.